

Податкова консультація

Державна фіскальна служба України, керуючись ст. 52 Податкового кодексу України (далі – ПКУ), розглянула звернення..... щодо оподаткування окремих видів доходів і в межах компетенції повідомляє.

Відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів регулюються ПКУ відповідно до п.п. 14.1.267 п. 14.1 ст. 14 якого позика - це грошові кошти, що надаються резидентами, які є фінансовими установами, або нерезидентами, крім нерезидентів, які мають офшорний статус, позичальнику на визначений строк із зобов'язанням їх повернення та сплатою процентів за користування сумою позики.

Отже, в розумінні ПКУ позика надають виключно фінансові установи або нерезиденти, крім нерезидентів, які мають офшорний статус.

Водночас п.п. 14.1.257 п. 14.1 ст. 14 ПКУ встановлено, що фінансова допомога – це допомога, надана на безповоротній або поворотній основі. Поворотна фінансова допомога – це сума коштів, що надійшла платнику податків у користування за договором, який не передбачає нарахування процентів або надання інших видів компенсацій у вигляді плати за користування такими коштами, та є обов'язковою до повернення.

Оподаткування доходів фізичних осіб - підприємців визначено главою I розд. XIV ПКУ та ст. 177 розд. IV ПКУ.

Відповідно до частини шостої п.п. 291.5.1 п. 291.5 ст. 291 ПКУ не можуть бути платниками єдиного податку першої - третьої груп суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у сфері фінансового посередництва, крім діяльності у сфері страхування, яка здійснюється страховими агентами, визначеними Законом України «Про страхування», сюрвейерами, аварійними комісарами та аджастерами, визначеними розділом III ПКУ.

Законом України від 12.07.2001 № 2664 «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» передбачено загальні правові засади у сфері надання фінансових послуг відповідно до п. 29 ст. 1 якого визначено поняття посередницьких послуг на ринках фінансових послуг зокрема для фізичних осіб – підприємців, що включає консультування, експертно-інформаційні послуги, роботу з підготовки, укладення та виконання (супроводження) договорів про надання фінансових послуг, інші послуги, визначені законами з питань регулювання окремих ринків фінансових послуг.

Згідно з Національним класифікатором України ДК 009:2010 «Класифікація видів економічної діяльності» (КВЕД 2010), надання поворотної фінансової допомоги належить до коду 64 «Надання фінансових послуг, крім страхування та пенсійного забезпечення» та є забороненим для здійснення діяльності на спрощеній системі оподаткування, обліку та звітності.

Разом з тим, згідно із п. 292.3 ст. 292 ПКУ до суми доходу платника єдиного податку включається вартість безоплатно отриманих протягом звітного періоду товарів (робіт, послуг).

У разі перевищення у податковому (звітному) періоді обсягу доходу, визначеного п. 291.4 ст. 291 ПКУ, платник єдиного податку зобов'язаний застосувати до суми перевищення ставку єдиного податку у розмірі 15 відсотків (п.п. 293.4.1 п. 293.4 ст. 293 ПКУ).

Платник єдиного податку може самостійно відмовитися від спрощеної системи оподаткування у зв'язку з переходом на сплату інших податків і зборів, визначених ПКУ, з першого числа місяця, наступного за податковим (звітним) кварталом, у якому подано заяву щодо відмови від спрощеної системи оподаткування у зв'язку з переходом на сплату інших податків і зборів (п.п. 298.2.2 п. 298.2 ст. 298 ПКУ).

Об'єктом оподаткування фізичної особи - підприємця, крім осіб, що обрали спрощену систему оподаткування, є чистий оподатковуваний дохід, тобто різниця між загальним оподатковуваним доходом (виручка у грошовій та негрошовій формі) і документально підтвердженими витратами, пов'язаними з господарською діяльністю такої фізичної особи - підприємця (п. 177.2 ст. 177 ПКУ).

У разі якщо фізична особа - підприємець отримує інші доходи, ніж від провадження підприємницької діяльності, у межах обраних ним видів такої діяльності, такі доходи оподатковуються за загальними правилами, встановленими ПКУ для платників податку - фізичних осіб (п. 177.6 ст. 177 та п. 292.9 ст. 292 ПКУ).

Відповідно до п. 162.1 ст. 162 ПКУ платником податку на доходи фізичних осіб є, зокрема, фізична особа - резидент, яка отримує доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи.

Згідно з п.п. 163.1.1 п. 163.1 ст. 163 ПКУ об'єктом оподаткування резидента є загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід до якого не включається основна сума поворотної фінансової допомоги, наданої платником податку іншим особам, яка повертається йому, основна сума поворотної фінансової допомоги, що отримується платником податку (п.п. 165.1.31 п. 165.1 ст. 165 ПКУ).

Крім того, підпунктом 1.7 п. 16¹ підрозділу 10 розділу XX Перехідних положень ПКУ передбачено, що звільняються від оподаткування військовим збором доходи, які згідно з розділом IV ПКУ не включаються до загального оподаткованого доходу фізичних осіб (не підлягають оподаткуванню, оподатковуються за нульовою ставкою), крім доходів, зазначених у підпунктах 165.1.2, 165.1.18, 165.1.25, 165.1.52 п. 165.1 ст. 165 ПКУ.

Отже, у разі якщо за договором безвідсоткової поворотної позики передбачено повернення юридичною особою коштів фізичній особі, то сума такої допомоги не включається до її загального місячного (річного) оподаткованого доходу.

Якщо зазначена сума повертається юридичною особою фізичній особі - підприємцю, то оподаткування здійснюється відповідно до глави I розд. XIV ПКУ або ст. 177 розд. IV ПКУ.

Згідно з п.п. 52.2 ст. 52 ПКУ індивідуальна податкова консультація має індивідуальний характер і може використовуватися виключно платником податків, якому надано таку консультацію